

การส่งเสริมการอ่านของห้องสมุดประชาชนในประเทศไทย

Reading Promotion of Public Library in Thailand

สิรินาฏ วงศ์สว่างศิริ / Sirinard Wongsawangsi¹

สารสังเขป

ห้องสมุดประชาชนเป็นห้องสมุดสาธารณะที่สร้างขึ้นเพื่อให้บริการประชาชนซึ่งอยู่ในชุมชนต่างๆ ในประเทศไทยมาเป็นเวลายาวนาน บทบาทหน้าที่ของห้องสมุดประชาชนมีทั้งด้านการให้ข้อมูลข่าวสารต่างๆ การศึกษา การวิจัย ศิลปะและวัฒนธรรม สันทนาการ และนอกจากนั้นยังเป็นสถาบันบริการสารสนเทศและแหล่งเรียนรู้ของการศึกษาทั้งในระบบ นอกกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย รวมถึงการศึกษาตลอดชีวิต ภารกิจหลักของห้องสมุดประชาชน ได้แก่ การส่งเสริมการอ่านของประชาชนในชุมชน ซึ่งกิจกรรมการส่งเสริมการอ่านนั้น จะสอดคล้องกับวิถีชีวิตของผู้ใช้บริการห้องสมุด และเหมาะสมกับผู้ใช้บริการทั้งด้านเพศ วัย ศาสนา เชื้อชาติ และอาชีพ กิจกรรมส่งเสริมการอ่านมีมากมายหลายประเภท เช่น กิจกรรมสัปดาห์หนังสือเพื่อเกษตรกร กิจกรรมบรรณารักษ์สัญจร กิจกรรมส่งเสริมการอ่านบ้านหนังสืออัจฉริยะ กิจกรรมหนังสือของฉันแบ่งปันกันอ่าน กิจกรรมส่งเสริมการอ่านเพื่อพ่อบ้านแม่บ้าน กิจกรรมเล่านิทานเพื่อส่งเสริมการอ่าน เป็นต้น

คำสำคัญ: ห้องสมุดประชาชน การส่งเสริมการอ่าน

Summary

A public library is a library that is accessible by the general public. It is located in each communities in Thailand for a long time. The important role of the public library is to provide information about education, research, art and culture, recreation and other knowledge. Moreover, the public library is the information institutes and learning resources of formal, non-formal, and informal education and also long life education. Reading promotion is the main mission of Thai public library. It has to do the reading activities according to life styles of users who have different genders, ages religions, nationalities, and occupations. There are many kinds of promotion activities such as Farmers' Book Fair, Mobile Librarian Service,

¹ อาจารย์ประจำสาขาวิชาสารสนเทศศาสตร์และบรรณารักษศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี

Smart Book House, Book Lovers, Reading Promotion Activities for Parents, Storytelling Activity for Promoting Reading Skill.

Keywords: public libraries, reading promotion activities

บทนำ

ห้องสมุดประชาชนมีประวัติและความเป็นมาอันยาวนานอยู่คู่กับชุมชนและท้องถิ่นไทย บทบาทและหน้าที่ของห้องสมุดประชาชนมีทั้งด้านการศึกษา ค้นคว้าและวิจัย ด้านข่าวสารและความรู้ ด้านทำนุบำรุงศิลปและวัฒนธรรมเพื่อทันต่อเหตุการณ์ปัจจุบันและความเป็นไปในสังคม แหล่งความรู้ของการศึกษา ค้นคว้าและวิจัย อนุรักษ์ ส่งเสริมศิลปและวัฒนธรรม การสนทนาและการความจรโล่งใจ ด้านการพักผ่อนหย่อนใจ นอกจากนี้แล้ว บทบาทด้านการส่งเสริมการอ่านก็เป็นอีกบทบาทหนึ่งที่สำคัญอย่างยิ่ง ซึ่งผู้ใช้ประชาชนนั้นมีความหลากหลายทั้งในด้านอายุ เพศ การศึกษา เชื้อชาติ ศาสนา อาชีพ ทั้งความต้องการสารสนเทศและการใช้ทรัพยากรสารสนเทศที่แตกต่างกัน ซึ่งห้องสมุดประชาชนได้จัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านที่มีความหลากหลายเพื่อให้ประชาชนได้สนใจ ลงมืออ่าน ได้เข้ามาใช้ห้องสมุดประชาชน เพื่อพัฒนาไปสู่การมีนิสัยรักการอ่านนั่นเอง

บทความนี้มีความมุ่งหมายเพื่อนำเสนอกิจกรรมส่งเสริมการอ่านของห้องสมุดประชาชนที่น่าสนใจและเป็นประโยชน์สำหรับผู้ใช้ประชาชน

ความหมาย “ห้องสมุดประชาชน”

ได้มีนักวิชาการให้ความหมายของ “ห้องสมุดประชาชน” ไว้ดังนี้

แมนมาส เชาวลิต (2530, หน้า 11) ได้ให้ความหมายของ “ห้องสมุดประชาชน” ว่า หมายถึง ห้องสมุดที่ดำเนินการโดยรัฐบาล อาจจะเป็นรัฐบาลกลาง รัฐบาลท้องถิ่น หรือเทศบาลแล้วแต่ระบบการปกครองของแต่ละประเทศในการจัดตั้งและการดำเนินการ ห้องสมุดเป็นบริการของรัฐ จึงมิได้เรียกเก็บค่าตอบแทน

จุมพจน์ วณิชกุล (2545, ออนไลน์) ได้นิยามคำว่า “ห้องสมุดประชาชน” หมายถึง ห้องสมุดที่ได้รับการสนับสนุนทางการเงินจากรัฐบาล โดยประชาชนเป็นผู้เสียภาษีให้รัฐบาล เพื่อให้บำรุงห้องสมุดเป็นบริการอย่างกว้างแก่ประชาชนในท้องถิ่นโดยไม่จำกัด เพศ วัย เชื้อชาติ ศาสนา ความคิดเห็นทางการเมืองและความรู้ ห้องสมุดบางแห่งที่ไม่ได้รับการสนับสนุนทางการเงินจากรัฐบาลแต่เปิดบริการแก่ประชาชนทั่วไป โดยไม่คิดมูลค่าก็ถือว่าเป็นห้องสมุดประชาชน

อาชญญา รัตนอุบล และคณะ (2548, หน้า 82) ได้อธิบายคำว่า “ห้องสมุดประชาชน” หมายถึง ห้องสมุดที่จัดตั้งโดยรัฐบาลเป็นผู้คอยควบคุมดูแล ได้รับการสนับสนุนเงินจากกองทุนสาธารณะและจัดตั้งในชุมชน หรือท้องถิ่น เพื่อ

ตอบสนองความต้องการด้านความรู้ให้แก่ผู้ที่อาศัยในชุมชนหรือท้องถิ่นนั้นๆ อย่างเสรีโดยไม่จำกัดเพศ วัย วุฒิ และเพื่อเป็นการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนเหล่านั้นให้ดียิ่งขึ้น

“ห้องสมุดประชาชน” หมายถึง องค์การที่ก่อตั้งขึ้นโดยได้รับการสนับสนุนจากชุมชนท้องถิ่น รัฐบาล หรือองค์กรในท้องถิ่นรูปแบบอื่นใด มีการจัดเตรียมเพื่อเข้าถึงความรู้สารสนเทศ ด้วยทรัพยากรและสื่อความรู้ต่างๆ ให้บริการอย่างเท่าเทียมกันแก่สมาชิกทุกคน ไม่ถูกจำกัดในด้านเชื้อชาติ อายุ เพศ ศาสนา ภาษา ความพิการ เศรษฐกิจ และสถานภาพ การจ้างงานและการศึกษาอีกด้วย (International Federation of Library Associations and Institutions, 2001, pp. 2-3)

จากนิยามของคำว่า “ห้องสมุดประชาชน” ในข้างต้น จะเห็นได้ว่า “ห้องสมุดประชาชน” หมายถึง สถาบันบริการสารสนเทศที่ดำเนินงานภายใต้สังกัดของหน่วยงานของรัฐบาลหรือเอกชนเน้นการให้บริการที่สอดคล้องกับการดำเนินชีวิตของประชาชนในชุมชนและท้องถิ่น ไม่จำกัดเชื้อชาติ ศาสนา อายุ การศึกษา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้บริการข่าวสารความรู้ การศึกษา จรรโลงใจ สันทนาการและการพักผ่อนหย่อนใจ รวมถึงการส่งเสริมการอ่านออกเขียนได้ สนับสนุนการศึกษาทั้งในและนอกระบบ การพัฒนาตนเองและการเรียนรู้ตลอดชีวิต

วัตถุประสงค์ของห้องสมุดประชาชน

ในการดำเนินการของห้องสมุดประชาชนมีวัตถุประสงค์ 6 ประการ ดังนี้ (International Federation of Library Associations and Institutions, 2001, pp. 2-7; แม้นมาสชวลิต, 2549, หน้า 46-47; ชลลดา พงศ์พัฒน์โยธิน, 2555, หน้า 20; อัมพร นามเหลา, 2542, หน้า 45)

1. เพื่อการศึกษาและการค้นคว้า

บทบาทของห้องสมุดประชาชนในด้านการศึกษานั้น ห้องสมุดประชาชนทำหน้าที่เป็นแหล่งความรู้สำคัญของประชาชนในท้องถิ่นเปรียบเสมือนมหาวิทยาลัยของประชาชนสำหรับคนทุกเพศ ทุกวัย รวมถึงเป็นแหล่งศึกษาค้นคว้าสำหรับการศึกษาในทุกรูปแบบอีกด้วย เช่น การศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ การศึกษาตามอัธยาศัยและการเรียนรู้ตลอดชีวิต เป็นต้น อีกทั้งมีบทบาทในการส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดการศึกษาต่อเนื่องและตลอดชีวิตแก่ชนทุกชั้น ทุกเพศ ทุกวัย ผ่านทรัพยากรสารสนเทศในรูปแบบต่างๆ เช่น สิ่งตีพิมพ์ วัสดุการอ่านอื่นๆ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ เป็นต้น และยังถือได้ว่าบทบาททางด้านการศึกษานี้เป็นเหตุผลสำคัญของการก่อตั้งห้องสมุดประชาชนขึ้นมาในประเทศไทยอีกด้วย โดยแรกเริ่มนั้นเพื่อสนับสนุนการส่งเสริมให้ประชาชนในประเทศไทยได้อ่านออกเขียนได้ และเป็นแหล่งศึกษาค้นคว้าของนักศึกษาสังกัด ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (กศน.) อีกด้วย

2. ข้อมูล ข่าวสาร และความรู้

เนื่องด้วยข้อมูล ข่าวสาร และความรู้ มีความสำคัญและเกี่ยวข้องกับประชาชนทุกคน เช่น ช่วยให้การดำเนินชีวิตประจำวันง่ายขึ้น นำมาใช้ประกอบการวินิจฉัยและการตัดสินใจ ติดตามข่าวสารบ้านเมืองและสถานการณ์ต่างๆ รอบตัว เป็นต้น ซึ่งห้องสมุดประชาชนมีบทบาทสำคัญในการเป็นแหล่งข้อมูล และศูนย์รวมข่าวสาร ความรู้ เหตุการณ์ปัจจุบันต่างๆ ทั่วไป รวมถึงบทบาทในการรวบรวมสารสนเทศ ความรู้ ความคิด ประสบการณ์ ภูมิปัญญา ที่เกี่ยวข้องกับบุคคล ชุมชนและท้องถิ่นต่างๆ ไว้

3. บทบาทการพัฒนาตนเอง

การพัฒนาตนเองเป็นสิ่งสำคัญตราบที่ยังคงมีลมหายใจอยู่ มนุษย์จึงไม่ควรอยู่เฉย แต่ควรพัฒนาตนเองให้ก้าวหน้า และมีจิตใจที่รักการเรียนรู้สิ่งต่างๆ รอบตัวตลอดชีวิต เพื่อจะได้เป็นผู้รู้ มีความคิด ได้รับแรงบันดาลใจและการจรรโลงใจ มีจินตนาการและการสร้างสรรค์สิ่งต่างๆ อย่างไม่มีสิ้นสุด ซึ่งเป็นสิ่งเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นสำคัญทุกคน ห้องสมุดประชาชนได้จัดเตรียมทรัพยากรสารสนเทศที่หลากหลายเพื่อให้ผู้ใช้ได้เกิดความคิด จินตนาการ และการสร้างสรรค์ และเพื่อการพัฒนาตนเองให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น เป็นการใช้เวลาว่างอย่างมีคุณค่าโดยนำมาใช้เพื่อการพัฒนาตนเองสนับสนุนและส่งเสริมให้ประชาชนมีนิสัยรักการอ่าน และการศึกษาค้นคว้า

4. บทบาทต่อเด็กและเยาวชน

(Children and young people)

ห้องสมุดประชาชนจัดเตรียมทรัพยากรสารสนเทศ กิจกรรมสำหรับเด็กและ

เยาวชนเพื่อเป็นการสร้างแรงบันดาลใจ จินตนาการให้กับเด็กและเยาวชน ซึ่งนอกจากจะมีประโยชน์อย่างยิ่งเนื่องด้วยว่าเด็กสามารถกระตุ้นให้พ่อแม่ ผู้ปกครอง หรือผู้ใหญ่ได้มาใช้ห้องสมุดด้วย นอกจากนี้มีการจัดเตรียมสารสนเทศสำหรับเด็กและเยาวชนที่บกพร่องทางการเรียนรู้และการอ่าน และความพิการให้สามารถเข้าถึงห้องสมุดประชาชนและมีการจัดเตรียมทรัพยากรสารสนเทศที่เหมาะสม

5. บทบาทต่องานด้านศิลปะและวัฒนธรรม

ห้องสมุดประชาชนให้การสนับสนุนและจัดกิจกรรมเพื่อการเผยแพร่ศิลปะและวัฒนธรรมของชุมชน และให้การสนับสนุนแต่ละวัฒนธรรมของชุมชน โดยความร่วมมือกับองค์กรในท้องถิ่นและชุมชน มีการจัดเตรียมวัสดุสารสนเทศด้านศิลปะและวัฒนธรรมของชุมชน กิจกรรมเพื่อการสนับสนุนศิลปะและวัฒนธรรม

6. บทบาทต่อสังคม

ห้องสมุดประชาชนมีบทบาทสำคัญฐานะเป็นหน่วยงานสาธารณะและศูนย์กลางของชุมชน ด้านการประชุมปรึกษาหารือเกี่ยวกับการส่งเสริมการอ่านและการเรียนรู้ มีส่วนช่วยในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน ซึ่งห้องสมุดประชาชนมีวัตถุประสงค์ในด้านการบริการชุมชน เป็นแหล่งความรู้แก่ชุมชน โดยให้บริการการศึกษาตามอัธยาศัยแก่ประชาชนในพื้นที่ทั้งในระดับตำบล อำเภอ และจังหวัด ให้บริการในรูปแบบของสื่อสิ่งพิมพ์ สื่อโสตทัศนวัสดุ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ สื่อทดลอง สื่อสาธิตและสื่ออื่นๆ มีการจัดทำแผนงานที่

เกี่ยวกับการบริการชุมชนในรูปแบบของการจัดทำโครงการและกิจกรรมต่างๆ เช่น โครงการวันสำคัญ โครงการส่งเสริมการอ่าน โครงการห้องสมุดเคลื่อนที่ โครงการส่งเสริมอาชีพ โครงการส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยกลุ่มสนใจ โครงการอาสาสมัครพัฒนาห้องสมุดประชาชน โครงการผู้สูงอายุ การจัดกิจกรรมงานและฝึกอบรม การจัดนิทรรศการ กิจกรรมส่งเสริมการอ่าน เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีการประสานงานและร่วมมือกับหน่วยงานต้นสังกัด เน้นการจัดบริการสารสนเทศและกิจกรรมทุกรูปแบบให้แก่ชุมชนในเขตพื้นที่จังหวัด อำเภอ ตำบลและใกล้เคียงกับห้องสมุดประชาชน อีกทั้งมีการสร้างความร่วมในการบริการชุมชนกับหน่วยงานอื่นเพื่อเป็นเครือข่ายในการให้บริการสารสนเทศและจัดกิจกรรม ทั้งหน่วยงานภาครัฐและเอกชนที่อยู่ในพื้นที่เดียวกันและใกล้เคียงกันกับห้องสมุดประชาชนโดยเนื้อหาของสารสนเทศที่ขอความร่วมมือจะมีลักษณะสารสนเทศทุกประเภทและทุกสาขาวิชา เพื่อกลุ่มผู้ใช้ที่หลากหลาย เช่น นักเรียน นักศึกษา บุคลากรของหน่วยงานภาครัฐ บุคลากรของหน่วยงานเอกชน พ่อค้าแม่ค้า เกษตรกร นักธุรกิจ ผู้มีอาชีพรับจ้าง ชาวบ้านทั่วไป เป็นต้น (นิพา ผลสงเคราะห์, 2551, หน้า 113-114)

ดังนั้นจะเห็นได้ว่าห้องสมุดประชาชนมีบทบาทสำคัญสำหรับประชาชนตามบทบาท 6 ด้านของภารกิจห้องสมุด แล้วนอกจากนี้ยังมีบทบาททางด้านการศึกษา การพัฒนาบุคคลในท้องถิ่น ในด้านอาชีพ

โครงสร้างการบริหารของห้องสมุดประชาชนในประเทศไทย

ในประเทศไทยห้องสมุดประชาชนมีโครงสร้างการบริหาร ดังนี้ (จุมพจน์ วณิชกุล, 2545, ออนไลน์)

1. ห้องสมุดประชาชนของรัฐ

ห้องสมุดประชาชนสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ มีหน่วยงานที่มีสภาพไม่ต่ำกว่ากองหรือหน่วยงานที่เทียบเท่าในส่วนกลางดูแลรับผิดชอบด้านนโยบาย แผนงาน การจัดสรรงบประมาณ และอัตรากำลังของห้องสมุด สถานภาพของห้องสมุดในสังกัด มีดังนี้

1.1 ห้องสมุดประชาชนระดับภาค

และจังหวัด มีสถานภาพไม่ต่ำกว่าฝ่ายหรือหน่วยงานที่เทียบเท่า

1.2 ห้องสมุดประชาชนระดับอำเภอ

ตำบลมีสถานภาพไม่ต่ำกว่าแผนกหรือหน่วยงานที่เทียบเท่า

2. ห้องสมุดประชาชนสังกัดองค์การบริหารราชการส่วนท้องถิ่น ดังนี้

2.1 ห้องสมุดประชาชนกรุงเทพมหานคร

มีหน่วยงานที่มีสถานภาพ ไม่ต่ำกว่ากองหรือหน่วยงานที่เทียบเท่า ดูแลรับผิดชอบด้านนโยบาย แผนงาน การจัดสรรงบประมาณ และอัตรากำลังของห้องสมุด ห้องสมุดประชาชนในสังกัดมีสถานภาพไม่ต่ำกว่าฝ่ายหรือหน่วยงานที่เทียบเท่า

2.2 ห้องสมุดประชาชนเมืองพัทยา

รับผิดชอบในการดำเนินงานห้องสมุดโดยตรง ห้องสมุดมีสภาพไม่ต่ำกว่าฝ่ายหรือหน่วยงานเทียบเท่า

2.3 ห้องสมุดประชาชนอำเภอ
รับผิดชอบในการดำเนินงานห้องสมุดโดยตรง
ห้องสมุดมีสภาพไม่ต่ำกว่าฝ่ายหรือหน่วยงานที่
เทียบเท่า

2.4 ห้องสมุดประชาชนสุขาภิบาล
รับผิดชอบในการดำเนินงานห้องสมุดโดยตรง
ห้องสมุดมีสภาพไม่ต่ำกว่าแผนกหรือหน่วยงาน
เทียบเท่า

3. ห้องสมุดประชาชนขององค์กร
เอกชน สมาคม บริษัท ธนาคาร หรือองค์กร
อื่นๆ ซึ่งเป็นนิติบุคคลตามกฎหมายอาจจัดให้มี
บริการแก่ประชาชนทั่วไปได้ ห้องสมุด
ประชาชนของเอกชน ควรมีสถานภาพตาม
ความเหมาะสม โดยเปรียบเทียบกับห้องสมุด
ประชาชนของรัฐ เช่น ห้องสมุดเนลสันเฮย์
(Neilson Hays Library) เป็นต้น

รูปแบบของประเภทห้องสมุดประชาชน ทั่วโลก

ห้องสมุดประชาชนในประเทศต่างๆ
ทั่วโลกมีรูปแบบและการจัดห้องสมุดประชาชน
6 รูปแบบ ดังนี้ (อาชัญญา รัตนอุบล และคณะ,
2548, หน้า 89)

1. ห้องสมุดประชาชนกลางแห่งชาติ
ทำหน้าที่เป็นห้องสมุดกลางแห่งชาติ
ขณะเดียวกันก็เป็นห้องสมุดประชาชน มีหน้าที่
ในการบริหารจัดการกับห้องสมุดประชาชน
สาขาต่างๆ ทั้งระดับจังหวัด อำเภอ เทศบาล
ตำบล หมู่บ้าน เช่น ห้องสมุดประชาชนของ
ประเทศเกาหลีใต้

2. ห้องสมุดกลางแห่งชาติ เป็น
ห้องสมุดแห่งชาติ และเป็นห้องสมุดประชาชน

ในขณะเดียวกัน ก็จัดระบบห้องสมุดประชาชน
สาขา ในระดับต่างๆ ทั้งในเขตเมือง ชนบท เช่น
ห้องสมุดประชาชนในประเทศจีน

3. ห้องสมุดประชาชนแห่งชาติและจัด
หน่วยงานบริการให้ยืมแก่ประชาชน เช่น
ห้องสมุดแห่งชาติบริติช

4. ระบบเครือข่ายห้องสมุดประชาชน
มีห้องสมุดประชาชนเป็นแม่ข่าย ห้องสมุด
ประชาชนอำเภอ และตำบลเป็นเครือข่าย
เชื่อมโยงถึงกัน โดยมีห้องสมุดกลางเป็นแกน
ควบคุมข่ายงานของแม่ข่ายไว้อีก

5. ห้องสมุดประชาชนที่ตั้งอยู่เป็น
เอกเทศระบบ ห้องสมุดประชาชนที่ไม่ขึ้นต่อกัน
และกัน เช่น ห้องสมุดประชาชนของเอกชนและ
ของเทศบาลในหลายประเทศ

6. ห้องสมุดประชาชนเอกเทศ ไม่
ขึ้นกับต้นสังกัด

ความหมายของกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน

นักวิชาการได้ให้นิยามความหมายของ
“กิจกรรมส่งเสริมการอ่าน” ไว้ดังนี้

ธาดาศักดิ์ วชิรปรีชาพงษ์ (2534, หน้า
116) ได้ให้นิยามคำว่า “กิจกรรมส่งเสริมการ
อ่าน” หมายถึง บริการห้องสมุดที่ช่วยให้ผู้ใช้ให้
มีความเข้าใจ รู้จักวิธีการอ่าน วิธีเลือกหนังสือ
จนมีนิสัยรักการอ่านและมีรสนิยมที่ดีในการอ่าน

ไพพรรณ อินทรนิล (2546, หน้า 131)
ได้อธิบายความหมายของคำว่า “กิจกรรม
ส่งเสริมการอ่าน” หมายถึง กิจกรรมสำหรับ
ผู้ใช้ห้องสมุดเพื่อการเข้าถึงหนังสือและสื่อต่างๆ
ตามตรงความต้องการให้ได้มากที่สุดและ
รวดเร็วที่สุด โดยเฉพาะเด็กและเยาวชน

“กิจกรรมส่งเสริมการอ่าน” หมายถึง การกระทำเพื่อให้กลุ่มเป้าหมายได้สนใจ มีความสนุกสนานและเพลิดเพลิน เห็นความสำคัญและความจำเป็นของการอ่าน จนพัฒนาไปถึงนิสัยรักการอ่าน (แมนมาส ซวลิต, 2544, หน้า 16-17)

“กิจกรรมส่งเสริมการอ่าน” หมายถึง การกระตุ้นให้เกิดความรู้สึกอยากที่จะอ่าน เป็นกิจกรรมที่มีการใช้สื่อประกอบด้วย เพื่อเป็นการพัฒนานิสัยรักการอ่านอย่างมีประสิทธิภาพและนำความรู้ที่ได้ไปใช้ประโยชน์ (คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และศูนย์เครือข่ายทั่วประเทศ, 2554, หน้า 153)

จากความหมายดังกล่าว สามารถสรุปได้ว่า “กิจกรรมส่งเสริมการอ่าน” หมายถึง การจัดกิจกรรมที่มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมให้ผู้ใช้ห้องสมุดหรือผู้คนที่ไปบังเกิดความสนใจ และเห็นความสำคัญของการอ่าน อาจปรากฏในรูปแบบของการใช้ทรัพยากรสารสนเทศของห้องสมุดมากขึ้น ได้อ่านหนังสือมากขึ้น หรือใช้สื่ออื่นๆ ซึ่งจะนำไปสู่การอ่านและ มีนิสัยรักการอ่าน

วัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน

ในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านนั้น มีวัตถุประสงค์ 8 ประการ ดังนี้ (ไพพรรณ อินทรนิล, 2546, หน้า 131)

1. ส่งเสริมและสนับสนุนให้มีนิสัยใฝ่เรียนรู้และแสวงหาความรู้อยู่เสมอ
2. เพิ่มพูนทักษะการอ่านให้มากยิ่งขึ้น
3. กระตุ้นให้อยากอ่านและพัฒนา

ตนเองไปสู่การมีนิสัยรักการอ่าน

4. ทำให้ได้รู้จักวิธีและแนวทางในการคัดเลือกหนังสือที่เหมาะสมในการอ่านของแต่ละบุคคล
5. สร้างความประทับใจในการอ่านให้เกิดขึ้น
6. เกิดความใกล้ชิดและความผูกพันระหว่างบรรณารักษ์กับผู้ใช้ห้องสมุด
7. เกิดความสมัครใจในการอ่านมากยิ่งขึ้น
8. ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์

รูปแบบของกิจกรรมส่งเสริมการอ่านของห้องสมุดประชาชนที่น่าสนใจ

การจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านในห้องสมุดประชาชนสามารถกระทำได้หลายรูปแบบ แต่กิจกรรมส่งเสริมการอ่านที่ผู้เขียนได้รวบรวมมาจากกิจกรรมส่งเสริมการอ่านที่น่าสนใจของห้องสมุดประชาชนทั่วประเทศ มีดังนี้ (สถาบันพัฒนาการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ภาคเหนือ จังหวัดอุบลราชธานี, 2557)

1. กิจกรรมสัปดาห์หนังสือเพื่อเกษตรกร

เป็นกิจกรรมที่เน้นกลุ่มเป้าหมายเฉพาะคือ เกษตรกรที่สนใจและให้เข้ามาใช้ห้องสมุดประชาชน กระตุ้นให้เกษตรกรเกิดการอ่าน เนื่องด้วยเกษตรกรหลังจากจบการศึกษาภาคบังคับแล้วมักไม่เรียนต่อ ห้างเห็นจากการอ่านหนังสือ ซึ่งนานไปก็อาจจะลืมหนังสือ นำไปสู่การอ่านหนังสือไม่ออก รวมถึงไม่เข้าใช้ห้องสมุดประชาชนอีกด้วย ซึ่งกิจกรรม

ส่งเสริมการอ่านสำหรับเกษตรกรนั้น จะให้ความสำคัญกับกลุ่มเป้าหมายโดยช่วยสร้างความสนใจในการอ่านให้เกิดขึ้น เช่น เทคโนโลยีใหม่ทางการเกษตรกรรมที่จะช่วยให้เกิดการเพิ่มผลผลิตมากขึ้น การเคลื่อนไหวทางการตลาดของเกษตรกร สำหรับการจัดกิจกรรมควรมุ่งเน้นถึงเงื่อนไขในเรื่องของช่วงเวลาที่เหมาะสมในชีวิตประจำวัน เพราะเกษตรกรจะสนใจในเรื่องการทำมาหากินในแต่ละวัน เช่น จัดกิจกรรมหลังฤดูกาลเก็บเกี่ยว เพราะเป็นช่วงที่เกษตรกรชาวนามีเวลาว่างจากการทำงาน ส่วนเกษตรกรที่ทำไร่ ทำสวน อาจมีเวลาว่างไม่ตรงกับชาวนา ดังนั้นก่อนจัดกิจกรรมต้องศึกษาพฤติกรรมของผู้ที่จะมาร่วมกิจกรรมส่งเสริมการอ่านด้วย

2. กิจกรรมบรรณารักษ์สัญจร

เป็นกิจกรรมที่กระตุ้นให้ประชาชนโดยทั่วไปเกิดความสนใจในการอ่าน และเป็นการประชาสัมพันธ์ แนะนำตนเองสร้างความคุ้นเคยให้กับชุมชนในพื้นที่ห้องสมุดประชาชน

อุปกรณ์ที่ใช้ในกิจกรรมนี้ ได้แก่ ใบปลิวหรือแผ่นพับประชาสัมพันธ์ห้องสมุดประชาชน สามารถจัดกิจกรรมได้โดยวิธีการแนะนำตนเอง และแจกเอกสารพร้อมได้พูดคุยกับชาวบ้านเพื่อสร้างความคุ้นเคย สถานที่แจก ได้แก่ แหล่งชุมชน เช่น ตามตลาดนัด งานประเพณีสำคัญของท้องถิ่น หรือฝากประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อของท้องถิ่น เช่น วิทยุชุมชน โดยไปร่วมจัดรายการแนะนำกิจกรรมใหม่ๆ ของห้องสมุดให้ประชาชนได้รู้จัก

3. กิจกรรมส่งเสริมการอ่านบ้าน

หนังสืออัจฉริยะ

สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (กศน.) ได้ส่งเสริมการอ่านเพื่อการเรียนรู้ให้กับประชาชนในชุมชน โดยดำเนินการจัดตั้งที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านและชุมชนขึ้น มีวัตถุประสงค์ในการดำเนินงานเพื่อใช้เป็นแหล่งการเรียนรู้ของประชาชนจากการอ่าน รวมทั้งจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านลงพื้นที่อย่างทั่วถึง ซึ่งปัจจุบันได้ถ่ายโอนที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านให้อยู่ในความรับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนท้องถิ่น และสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ได้มีแหล่งเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการอ่านที่ใกล้ชิดชุมชนมากที่สุด คือ สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ตำบลนั้นเอง

สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ได้รับงบประมาณในการดำเนินการโครงการบ้านหนังสืออัจฉริยะ จำนวนกว่า 41,800 แห่ง สอดคล้องกับนโยบายรัฐบาลที่ต้องการให้คนไทยเรียนรู้ตลอดชีวิต และสอดคล้องกับนโยบายด้านการศึกษาตามอัธยาศัยในการส่งเสริมการอ่านโดยมุ่งหวังให้ “โครงการบ้านหนังสืออัจฉริยะ” มีความต่อเนื่องและยั่งยืน โดยความร่วมมือจากชุมชนและองค์การบริหารส่วนตำบล

กิจกรรมในโครงการได้แก่ บริการยืมคืนหนังสือ วารสาร นวนิยาย เรื่องสั้น ประกวดยอดนักอ่าน เป็นต้น

4. กิจกรรมหนังสือของฉันแบ่งปัน กันอ่าน

กิจกรรมนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้ร่วมกิจกรรมได้ฝึกนิสัยรักการอ่านและพัฒนาการอ่าน เป็นผู้นำในด้านการอ่านและเป็นนักประชาสัมพันธ์หนังสือที่ดี รู้จักเสียสละแบ่งปันความรู้ให้เพื่อน

อุปกรณ์ในกิจกรรมนี้ ได้แก่ หนังสือของผู้เข้าร่วมกิจกรรมโดยตั้งใจเข้าร่วม แบบบันทึกการอ่าน

ผู้ร่วมกิจกรรมนำหนังสือที่ตนชอบและคิดว่าเป็นประโยชน์ต่อเพื่อนๆ มาบริจาคให้ห้องสมุดอย่างน้อย 1-2 เล่ม ผู้จัดกิจกรรมนำสติ๊กเกอร์ติดชื่อผู้ร่วมกิจกรรมที่เป็นเจ้าของหนังสือไว้ที่หน้าปกในของหนังสือ โดยบอกเลขเรียกหนังสือ ตำแหน่งที่วางหนังสือเพื่อให้ผู้ร่วมกิจกรรมเชิญชวนเพื่อนมาอ่าน ผู้จัดกิจกรรมแจกบันทึกการอ่านให้ หากผู้ร่วมกิจกรรมคนไหนหยิบหนังสือที่มีผู้บริจาคอ่าน จะได้คะแนนทั้งคนอ่านและเจ้าของหนังสือ

โดยหนังสือเล่มใดที่มีคนอ่านมากที่สุดจะได้รับเกียรติบัตร และรางวัลจากห้องสมุด

ผู้ที่อ่านหนังสือมากที่สุด ภายในระยะเวลาที่กำหนดจะได้รับรางวัลยอดนักอ่านพร้อมเกียรติบัตรจากห้องสมุด

5. กิจกรรมส่งเสริมการอ่านเพื่อ พ่อบ้านแม่บ้าน

กิจกรรมของห้องสมุดประชาชนที่ส่งเสริมให้ประชาชนได้พัฒนาตนเองให้มีความรู้และทักษะในด้านอาชีพ และเป็นการจัดกิจกรรมเพื่อการสร้างงานสร้างอาชีพนั้น และงานอดิเรก

ให้กับประชาชน ให้ได้ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ เป็นบริการส่งเสริมการอ่านของห้องสมุดประชาชนได้อีกด้วย ส่งเสริมและทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรมของชาติ ให้ความสำคัญแก่วิทยาการในท้องถิ่นของตนเอง

ในการดำเนินงานงานเริ่มจากการประชุมวางแผนร่วมกับศูนย์การศึกษาออกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ และคณะกรรมการห้องสมุด ติดต่อประสานงานกับหน่วยงานที่สามารถจะให้ยืมวิทยากรหรือบุคคลในท้องถิ่น หรือใส่ทัศนูปกรณ์ในการสอนวางแผนกำหนดระยะเวลา จัดเตรียมเอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรม และควรจัดนิทรรศการเกี่ยวกับกิจกรรมนี้ควบคู่กับการอบรม ประชาสัมพันธ์ให้ทั่วถึง และรับสมัครไว้ล่วงหน้าควรให้สื่อมวลชนในท้องถิ่นช่วยในเรื่องการประชาสัมพันธ์ จัดหาและเตรียมอุปกรณ์ที่ใช้ในการอบรมให้พร้อม มีการกำหนดตารางฝึกอบรมและวิทยากรท้องถิ่นจัดหาหนังสือเสริมอาชีพ เอกสารแนะนำการประกอบอาชีพ เอกสารวิชาชีพที่เปิดอบรม เป็นการสร้างเสริมอาชีพอิสระให้กับประชาชนในท้องถิ่นอีกด้วย

6. กิจกรรมเล่านิทานเพื่อส่งเสริม การอ่าน

เพื่อเป็นการปลูกฝังให้ประชาชนรักการอ่านโดยใช้นิทานเป็นสื่อ อีกทั้งมีการเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับการใช้นิทานเพื่อส่งเสริมการอ่าน ให้บุคลากรที่รับผิดชอบในหน่วยงาน เผยแพร่ด้วยการเล่านิทานไปสู่ชุมชน และเป็นการส่งเสริมความสามารถในการเล่านิทานอีกด้วย

กิจกรรมนี้มีการจัดอบรมแนะนำบุคลากรที่เกี่ยวข้องระดับต่างๆ จัดหน่วยนิทาน

เคลื่อนที่ จัดประกวดเล่านิทาน จัดรายการเล่า นิทานออกเสียงตามสายภายในหมู่บ้าน สื่อและ อุปกรณ์ที่ใช้ได้แก่ หนังสือ สื่อประกอบการเล่า หนังสือ

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดกิจกรรม ส่งเสริมการอ่านห้องสมุดประชาชน

ในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน ห้องสมุดประชาชนนั้น ผู้เขียนมีข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน ดังนี้

1. ควรเพิ่มการประชาสัมพันธ์

ห้องสมุดประชาชน เพื่อให้ ประชาชนในพื้นที่ตั้งของห้องสมุดประชาชน ได้รับทราบถึงกิจกรรมและบริการสารสนเทศ ของห้องสมุด เช่น การลงพื้นที่แจกแผ่นพับ ไปปลิว การประชาสัมพันธ์ผ่านเสียงตามสาย ของหมู่บ้าน การเผยแพร่ความเคลื่อนไหวโดย ใช้เฟสบุ๊คห้องสมุดประชาชนอย่างสม่ำเสมอ ซึ่ง ผลการวิจัยของ นิพา ผลสงเคราะห์ (2551, หน้า 129) ที่พบว่า ผู้ใช้ห้องสมุดประชาชนมัก ไม่ทราบว่าห้องสมุดประชาชนมีกิจกรรมอะไร และเมื่อไหร่ ต้องการให้มีการประชาสัมพันธ์ การจัดกิจกรรมต่างๆ อย่างทั่วถึงและเป็นการ กระตุ้นให้ผู้ใช้เข้าร่วมกิจกรรมอีกด้วย

2. นำกิจกรรมเข้าหาชุมชน

เชิญชวนประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วม ซึ่งในชุมชนนั้นประกอบด้วยหลากหลายวัย เพศ อายุ อาชีพ เป็นต้น ซึ่งสามารถจัดกิจกรรม ได้หลายหลากเพื่อกลุ่มต่างๆ กัน และควรจัด กิจกรรมส่งเสริมการอ่านอย่างต่อเนื่อง ซึ่งดังที่ กล่าวไว้ในงานวิจัยของ นิพา ผลสงเคราะห์ (2551, หน้า 129) ผู้ใช้ห้องสมุดประชาชนมี

ความต้องการกิจกรรมห้องสมุดเคลื่อนที่ไปยัง ชุมชน เนื่องด้วยวัตถุประสงค์หนึ่งของห้องสมุด ประชาชนคือ การเป็นศูนย์กลางการจัดกิจกรรม ของชุมชนต้องมีการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมการ เรียนรู้ตลอดชีวิตของประชาชน

สอดคล้องกับงานวิจัยของ กนกพร อ่อนบุญ (2553, หน้า 174) ที่ได้กล่าวไว้ถึง บทบาทห้องสมุดประชาชนในด้านการส่งเสริม การเรียนรู้ของชุมชน ซึ่งพบว่า ห้องสมุดควรจัด กิจกรรมที่ปลูกฝังและส่งเสริมให้เด็กและ เยาวชน และประชาชนเห็นความสำคัญของ การอ่าน การใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ โดย ห้องสมุดประชาชนควรจัดกิจกรรมที่หลากหลาย และต่อเนื่องในรูปแบบต่างๆ ที่เน้นการพัฒนา ความรู้ ความคิด เน้นกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการ อ่าน การใช้ทรัพยากรสารสนเทศที่เหมาะสมกับ กลุ่มเป้าหมาย เช่น กิจกรรมอบรมความรู้ พื้นฐานด้านไอที ภาษาต่างประเทศ บริการแนะ แนวการศึกษาและอาชีพและการให้คำปรึกษา แก่บุคคลและชุมชน เพื่อให้ประชาชนนำความรู้ ไปพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ดียิ่งขึ้น

3. หน่วยงาน องค์กรทั้งราชการและ เอกชนควรมีส่วนร่วม

แสดงความคิดเห็น ให้ความช่วยเหลือ ในกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน ของห้องสมุด ประชาชน มีส่วนร่วมเป็นคณะกรรมการห้อง สมุดประชาชน หมุนเวียนวาระ เพื่อให้ทุก หน่วยงานและองค์กรได้มีส่วนร่วมอย่างเต็มที่ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กนกพร อ่อนบุญ (2553, หน้า 172-173) ห้องสมุดควรมีความ ร่วมมือกับภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้องโดยตรง ควรมีความร่วมมือและเครือข่ายห้องสมุด ประชาชนทั่วประเทศ ไม่ว่าจะเป็นความร่วมมือ

ระหว่างห้องสมุดประชาชนสังกัดเดียวกันหรือต่างสังกัด ห้องสมุดประเภทอื่นๆ รวมถึงแหล่งเรียนรู้อื่นหรือองค์กรอื่นโดยเฉพาะในท้องถิ่น และห้องสมุดควรสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ เครือข่ายวิชาชีพ เครือข่ายบุคคล ชุมชน เพื่อสร้างเครือข่ายความร่วมมือที่หลากหลายและสามารถพัฒนางานห้องสมุดให้ได้มาตรฐานวิชาชีพ และนอกจากนี้ชุมชนควรมีบทบาทในฐานะเป็นผู้สนับสนุนการให้บริการและเป็นทั้งผู้ใช้บริการ

4. ควรได้รับการสนับสนุนงบประมาณ

ในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านต่างๆ และโครงการเกี่ยวกับการส่งเสริมการอ่านเพิ่มมากขึ้น อาจะมาจากการสนับสนุนของร้านค้า ธุรกิจในพื้นที่ หรือการได้รับงบประมาณเพิ่มเติมจากผู้บริหารมากยิ่งขึ้นและนอกจากนี้ (กนกพร อ่อนบุญ, 2553, หน้า 173) กิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้และบริการสารสนเทศ ห้องสมุดแต่ละแห่งตั้งอยู่ในชุมชนที่หลากหลายและแตกต่างกันไป มีรูปแบบวิถีชีวิต ภูมิปัญญาที่เป็นเอกลักษณ์ เฉพาะการจัดบริการและกิจกรรมของห้องสมุด ควรจัดบริการและกิจกรรมที่หลากหลายและสอดคล้องกับความต้องการของชุมชนและท้องถิ่นให้มากที่สุด เช่น บริการแนะแนวและส่งเสริมการอ่าน และบริการอื่นๆที่สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น เพื่อเพิ่มทักษะการใช้สารสนเทศ รวมถึงบริการสารสนเทศและกิจกรรมเฉพาะทางสำหรับกลุ่มพิเศษอีกด้วย

5. ควรได้รับการสนับสนุนและเพิ่มเติมงบประมาณด้านการสั่งซื้อทรัพยากรสารสนเทศใหม่ๆ เพิ่มขึ้นทุกปีซึ่ง

สอดคล้องกับงานวิจัยของ กนกพร อ่อนบุญ (2553, หน้า 173) ได้กล่าวไว้ว่า ห้องสมุดควรมีทรัพยากรสารสนเทศทุกรูปแบบ ครอบคลุมเนื้อหาที่สนองความต้องการของประชาชนและสภาพท้องถิ่น ห้องสมุดควรมีทรัพยากรสารสนเทศทั้งวิชาการ สารคดีบันเทิงคดี หนังสือสำหรับเด็ก รวมทั้งครอบคลุมเนื้อหาที่ส่งเสริมความรู้ทางด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมือง การพัฒนาคุณภาพชีวิต ความจรรโลงใจ บันเทิงใจ การประกอบอาชีพ และวิถีชีวิตของประชาชนในท้องถิ่น การศึกษา ศาสนา ศิลปะ และวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อให้บริการอีกด้วย รวมถึงการมีเครื่องมือช่วยสืบค้นในรูปแบบฐานข้อมูลดิจิทัลบริการบนเว็บไซต์ เพื่อให้ผู้ใช้บริการเข้าถึงสารสนเทศได้โดยไม่จำกัดสถานที่

6. จัดสภาพแวดล้อมของห้องสมุดให้น่าเข้าไปใช้และสร้างบรรยากาศที่มีชีวิต ให้ร่มรื่นอยู่เสมอ บรรยากาศที่ร่มรื่นก็เป็นการเชิญชวนให้น่าเข้าไปใช้บริการห้องสมุดเป็นอย่างดี บริเวณโดยรอบที่มีต้นไม้กระถาง หรือต้นไม้ความรู้ที่มีคำสุภาษิตผูกไว้ที่ต้นไม้ เพื่อสร้างกิจกรรมส่งเสริมการอ่านก็น่าสนใจและดึงดูดสนใจของยืมหนังสือเกี่ยวกับภาษาไทยให้กับผู้ใช้ห้องสมุดได้อีกทางหนึ่งด้วย

สรุป

ห้องสมุดประชาชนเป็นสถาบันบริการสารสนเทศและแหล่งเรียนรู้ที่ใกล้ตัวประชาชนภารกิจสำคัญในเรื่องการส่งเสริมการอ่าน การศึกษาตามอัธยาศัย ทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต ซึ่ง

กลุ่มผู้ใช้มีความหลากหลาย ทั้งอายุ เพศ ระดับการศึกษา อาชีพ ความสนใจในการใช้และความต้องการทรัพยากรสารสนเทศ กิจกรรมส่งเสริมการอ่านที่ดีจะต้องส่งเสริมให้ผู้ใช้ห้องสมุดประชาชน มีความสนใจ ต้องการที่จะอ่าน ได้ลงมืออ่านและอ่านอย่างต่อเนื่อง บังเกิดนิสัยรักการอ่าน นำไปสู่การเรียนรู้ตลอดชีวิต

เอกสารอ้างอิง

- กนกพร อ่อนบุญ. (2553). **แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานห้องสมุดประชาชน สังกัดกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์ และสารสนเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.**
- กระทรวงศึกษาธิการ, กรมการศึกษานอกโรงเรียน. (2533). **แนวทางใหม่ในการจัดห้องสมุดประชาชนเฉลิมราชกุมารี.** กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.
- จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, คณะครุศาสตร์. (2554). **บรรณารักษ์: คู่มือฝึกอบรมครู.** กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จุมพจน์ วิชกุล. (2545). **1633405 ห้องสมุดประชาชน. คั่นข้อมูล** พฤษภาคม 2555, 12, จาก <http://wachum.com/eBook/1633405/pub1.html>.
- ชลลดา พงศ์พัฒนโยธิน. (2555, มีนาคม-เมษายน). **บทบาทของห้องสมุด** ในบริบทการศึกษาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น. **วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 31(2), 18-26.**
- ธาดาศักดิ์ วชิรปรัชญาพงษ์. (2534). **หลักบรรณารักษศาสตร์เบื้องต้น.** กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- นิพา ผลสงเคราะห์. (2551). **การบริการชุมชนของห้องสมุดประชาชนในจังหวัด นครปฐม. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง.**
- ประเสริฐรัตน์ แสงเจริญ. (2536). **ห้องสมุดประชาชนกรุงเทพมหานคร. โดมทัศน์, 4(1), 11-12, 53.**
- พิมพ์พรรณ ไพบุลย์หวังเจริญ. (2558). **หนังสือที่สำนักหอสมุดแห่งชาติ จัดพิมพ์. ใน การเสวนาวิชาการ เรื่อง คุณค่าหนังสือกรมศิลปากร (หน้า 1-10).** กรุงเทพฯ: สำนักหอสมุดแห่งชาติ กรมศิลปากร โครงการพัฒนาหอสมุดแห่งชาติเพื่อให้เป็นแหล่งเรียนรู้ ตลอดชีวิตประจำปี 2558.
- ไพพรรณ อินทรนิล. (2546). **การส่งเสริมการอ่าน. ชลบุรี: ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.**
- แม่นมาส ขวลิต. (2544). **แนวทางการส่งเสริมการอ่าน (ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม).** กรุงเทพฯ: บรรณกิจ.

แม่น้ำมาส ชาลิต, คุณหญิง. (2549). **คู่มือ
บรรณารักษ์ (ฉบับปรับปรุงแก้ไข)
เล่ม1.** กรุงเทพฯ: บรรณกิจ 1991.

สถาบันพัฒนาการศึกษานอกระบบและ
การศึกษาตามอัธยาศัย ภาค
ตะวันออกเฉียงเหนือ จังหวัด
อุบลราชธานี. (2551). **คู่มือห้องสมุดมี
ชีวิตสร้างพลังการอ่าน.** อุบลราชธานี:
ผู้แต่ง.

สถาบันพัฒนาการศึกษานอกระบบและ
การศึกษาตามอัธยาศัย ภาคเหนือ.
(2552). **คู่มือการจัดกิจกรรม
ส่งเสริมการอ่าน.** ลำปาง: ผู้แต่ง.

สถาบันพัฒนาการศึกษานอกระบบและ
การศึกษาตามอัธยาศัย ภาคเหนือ.
(2557). **รูปแบบการมีส่วนร่วม
ของชุมชนเพื่อส่งเสริมการอ่านใน
บ้านหนังสืออัจฉริยะ.** ลำปาง: ผู้แต่ง.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2548)
**รายงานการวิจัยการจัดการเรียนรู้
ของแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต
ห้องสมุดประชาชน.** กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.

อัมพร นามเหลา. (2542). **ห้องสมุด
ประชาชน.** นครราชสีมา: สถาบัน
ราชภัฏนครราชสีมา.

อาชัญญา รัตน์อุบล, และคณะ. (2548).
**การจัดการเรียนรู้ของแหล่งการ
เรียนรู้ตลอดชีวิต : ห้องสมุด
ประชาชน.** กรุงเทพฯ: สำนักงาน
เลขาธิการสภาการศึกษา.

International Federation of Library
Associations and Institutions.
(2001). **The public Library service:
IFLA/UNESCO guidelines for
development.** (Ed. For the section
of the section of Public Libraries by
Philip Gill et. Al.) Munchen: Saur.